

VYSTYMO BENDRIJA „NUGALĖK PRIKLAUSOMYBĘ“

DARBAS KASOS APARATAIS

Dėst. Zita Macenienė

Vilniaus kooperacijos kolegija

2006

TURINYS

Kasos aparato naudojimo taisyklės	3
Bendrosios nuostatos.....	3
Kasos aparatų eksploatavimas.....	8
Reikalavimai išduodamiems kasos aparatų kvitams.....	12
Baigiamosios nuostatos.....	13
Saugos darbo taisyklės.....	14
Kasininkui draudžiama.....	14
Piniginių atsiskaitymų su pirkėjais būdai.....	15
Elektroninių kasos aparatų klasifikavimas.....	15
Bendros žinios apie elektroninius kasos aparatus.....	15
Kasos aparatas CASIO CE – 4700.....	16
Kasos aparatas OMRON RS - 19MF.....	29
Kasos sistema POS maitinimo įmonėje.....	33
Kasos sistemos UVS KA ypatumai.....	34
Brūkšninių kodų skeneriai	35
Kompiuterinis kasos aparatas ALTERA su fiskalinės apskaitos bloku Empirija FB – 01.....	36
Kasos žurnalo užpildymas	39
Naudota literatūra.....	41

KASOS APARATO NAUDOJIMO TAISYKLĖS

PATVIRTINTA
Valstybinės mokesčių
Inspekcijos prie Lietuvos
Respublikos finansų
ministerijos viršininko
2003 m. Rugsėjo 18 d.
Įsakymu Nr. V- 255

Bendrosios nuostatos

1. Ši tvarka reglamentuoja kasos aparatų Lietuvos Respublikoje įrengimo, naudojimo, aptarnavimo ypatumus.

2. Šios tvarkos privalo laikytis visi juridiniai ir fiziniai asmenys, kurie Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka turi teisę verstis ūkine komercine veikla ir parduoda prekes arba teikia paslaugas juridiniams ir fiziniams asmenims, atsiskaitantiems su jais grynaisiais pinigais ir (ar) mokėjimo kortelėmis.

3. Šioje tvarkoje vartojamos sąvokos:

Kasos aparatas – elektroninis kasos aparatas (fiskalinis ar nefiskalinis), kompiuterinė kasos sistema arba kasos terminalas, atitinkantis šių įrenginių techninius reikalavimus.

Nefiskalinis kasos aparatas – kasos aparatas, įtrauktas į Lietuvos Respublikoje leidžiamų naudoti kasos aparatų ir prekybos (paslaugų teikimo) automatų modelių sąrašą iki 1996 m. birželio 1 d. (buvusį pirmojo etapo Valstybės registrą).

Fiskalinis kasos aparatas – kasos aparatas, įtrauktas į Lietuvos Respublikoje leidžiamų naudoti kasos aparatų ir prekybos (paslaugų teikimo) automatų modelių sąrašą po 1996 m. birželio 1 d. (buvusį antrojo etapo Valstybės registrą). Šiuo aparatu sukaupti duomenys saugomi vienkartinio įrašymo (fiskalinėje) atmintyje. Fiskaliniai kasos aparatai gali būti ir specializuoti.

Specializuotas kasos aparatas – kasos aparatas, spausdinantis specialios formos bei turinio dokumentus ir atitinkantis papildomus techninius reikalavimus, nustatytus Finansų ministerijos patvirtintuose Techniniuose reikalavimuose kasos aparatams bei prekybos (paslaugų teikimo) automatams, įtraukiamiems į Lietuvos Respublikoje leidžiamų naudoti kasos aparatų ir prekybos (paslaugų teikimo) automatų modelių sąrašą.

Kasos aparato kasa – kasos aparato grynųjų pinigų saugojimo vieta, o jeigu naudojamas nešiojamasis kasos aparatas – viena talpykla (prekystalio stalčius, rankinė ar dėžutė), kurioje saugomi visi grynieji pinigai, gauti iš asmenų už prekes (paslaugas).

Kasos aparato skyrius – kasos aparato elektroninės atminties dalis, kurioje gamintojo nustatytu ir instrukcijoje aprašytu būdu kaupiami duomenys apie įplaukas ar išlaidas. Skyriuose įplaukos ar išlaidos gali būti grupuojamos pagal prekių rūšis, atsiskaitymo būdus ir panašiai.

Kasininkas – ūkio subjekto darbuotojas, kuris prekių pardavimo (paslaugos suteikimo) vietoje kasos aparate fiksuoja asmens atsiskaitymą ir išduoda jam pinigų priėmimo ir (arba) išmokėjimo apskaitos dokumentą. Šiuo atveju darbuotoju taip pat laikomas individualios įmonės savininkas, kuris pats atlieka minėtas funkcijas arba ūkinės bendrijos tikrasis narys, kuris minėtas funkcijas atlieka bendrosios jungtinės veiklos sutarties pagrindu.

Kasos aparato kvitas – kasos aparatu išspausdintas specialios formos ir turinio prekių (paslaugų) pardavimo ir (ar) prekių pirkimo dokumentas, atitinkantis kasos aparatų techninius reikalavimus. Kvite turi būti išspausdinti visi šioje tvarkoje nustatyti rekvizitai, o pirkėjo pageidavimu papildomai įrašomi ir kituose teisės aktuose nustatyti privalomi apskaitos dokumentų rekvizitai.

Pinigų priėmimo kvitas – apskaitos dokumentas, kuris nustatytaisiais atvejais išduodamas pardavus prekę arba suteikus paslaugą.

Kasos operacijų atlikimo vieta – patalpa, kurioje įrengtas kasos aparatas, kasa ir kasininko darbo vieta, ar tokios patalpos dalis, nuo asmenų atskirta pertvara, prekystaliu, baro ar specialiai tokiai darbo vietai skirtais baldais. Kasos operacijų atlikimo vieta gali būti kelių transporto priemonė ar jos dalis, laikinasis prekystalis ir kita vieta, kurioje įrengtas kasos aparatas.

Asmuo – prekes perkantis, paslaugas gaunantis ir prekybos ar paslaugų suteikimo vietoje už jas atsiskaitantis juridinis arba fizinis asmuo.

Ūkio subjektas – Lietuvos Respublikoje įsteigtas ir veikiantis juridinis asmuo, užsienio juridinis asmuo ar jo padalinys, taip pat fizinis asmuo, kurie Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka verčiasi ūkine komercine veikla.

Atsiskaitymas – pinigų mokėjimo veiksmas, kuriuo įvykdomas asmens piniginis įsipareigojimas ūkio subjektui arba ūkio subjekto piniginis įsipareigojimas asmeniui.

Aptarnavimo įmonė – įmonė, turinti Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos (toliau vadinama – Valstybinė mokesčių inspekcija) išduotą sertifikatą, leidžiantį atlikti jame įrašytų kasos aparatų modelių ir su jais susijusių įrenginių techninės priežiūros ir remonto darbus.

Aptarnavimo įmonės specialistas – aptarnavimo įmonės darbuotojas, turintis Valstybinės mokesčių inspekcijos išduotą sertifikatą, leidžiantį atlikti jame įrašytų modelių kasos aparatų ir su jais susijusių įrenginių techninės priežiūros bei remonto darbus.

4. Kasos aparatai turi būti įrengti ir naudojami kiekvienoje atsiskaitymo vietoje, išskyrus šios tvarkos 10, 11 ir 12 punktuose išvardytus atvejus, kurioje asmenys už prekes (paslaugas) atsiskaito grynaisiais pinigais ir (ar) mokėjimo kortelėmis arba asmenims už perkamas iš jų prekes mokama grynaisiais pinigais, kai neišduodamas kitoks (ne kasos aparato kvitas) apskaitos dokumentas.

5. Kiekvienam su ūkio subjektu atsiskaičiusiam asmeniui, kai šioje tvarkoje nustatyta atsiskaitymo vietoje įrengti kasos aparatą, privaloma išduoti kasos aparato kvitą, išskyrus šios tvarkos 10.2 punkte nurodytus atvejus.

6. Visi ūkio subjektai, prekiaujantys naftos produktais, automobilių dujomis, alkoholiniais gėrimais, apdorotu tabaku arba cukrumi, kiekvienoje mažmeninės prekybos šiais produktais atsiskaitymo vietoje privalo įrengti kasos aparatą.

7. Degalinėse turi būti įrengti ir naudojami specializuoti degalinių fiskaliniai kasos aparatai.

Kartu su specializuoto degalinių kasos aparato finansinėmis dienos ataskaitomis (arba šiose ataskaitose) turi būti spausdinamos ir kasos operacijų žurnale klijuojamos kiekvienos rūšies degalų (įskaitant automobilių dujas) parduoto kiekio ataskaitos.

8. Visi prekybos ir viešojo maitinimo ūkio subjektai, prekiaujantys alkoholiniais gėrimais (įskaitant alų), įplaukas, gautas už šių gėrimų realizavimą, turi registruoti atskirame kasos aparato skyriuje (skyriuose).

Parduotuvėse, išskyrus kaimo parduotuves, atsiskaityti už alkoholinius gėrimus turi būti įrengti ir naudojami tik fiskaliniai kasos aparatai. Ši nuostata netaikoma, jeigu prekiaujama tik alumi.

9. Visi ūkio subjektai, organizuojantys azartinius lošimus, privalo įrengti kasos aparatą ir kiekvienam asmeniui išduoti kasos aparato kvitą, jeigu kasoje keičiami gryniesi pinigai į žetonus, o žetonai – į grynuosius pinigus, išskyrus tuos atvejus, kai žetonai už grynuosius pinigus įsigijami lošimo metu prie lošimo stalo.

Lošimų namų (kazino), automatų ir bingo salonų laimėjimų išmokėjimą asmenims reglamentuoja Lietuvos Respublikos azartinių lošimų įstatymas (Žin., 2001, Nr. 43-1495).

10. Nereikalaujama naudoti kasos aparatų ir pirkėjui nereikalaujant išduoti pinigų priėmimo kvitų ar kitų spaustuvėje numeruotų ir teritorinėje valstybinėje mokesčių inspekcijoje įregistruotų apskaitos dokumentų, sąskaitų faktūrų ir PVM sąskaitų faktūrų (ar kitų vietoj jų naudojamų apskaitos dokumentų):

10.1. kioskuose, kuriuose periodinės spaudos pardavimo įplaukos sudaro 60 procentų ir daugiau paskutiniųjų trijų mėnesių bendrųjų įplaukų ir kuriuose neprekiuojama alumi, apdorotu tabaku ir (ar) cukrumi. Kiekviename kioske turi būti atskirai tvarkoma įplaukų už parduotą periodinę spaudą ir bendrųjų įplaukų apskaita.

Kasos aparatai šiuose kioskuose turi būti įrengti per mėnesį po to mėnesio, kuriam pasibaigus minėtoji pardavimo įplaukų dalis nesudarė 60 procentų. Ūkio subjekto prašymu Valstybinė mokesčių inspekcija iki trijų mėnesių gali pratęsti nurodytąjį kasos aparatų įrengimo terminą. Įrengti kasos aparatai turi būti naudojami nuolat, neatsižvelgiant į vėliau (po kasos aparato įrengimo dienos) gautą minėtojo pardavimo įplaukų dalį;

10.2. spaudos kioskų, parduotuvių ar kitų prekybos vietų pardavimo įplaukoms už tose prekybos vietose realizuotus spaustuvėje numeruotus momentinės, piniginės-daiktinės loterijos ir vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo maršrutų keleivinio transporto bilietus apskaityti, net jeigu juose prekiaujama ne tik nurodytosiomis prekėmis ir yra įrengti kasos aparatai.

Įplaukos, gautos už šiame punkte nurodytų bilietų pardavimą ir neregistruojamos kasos aparatu, turi būti apskaitomos Valstybinės mokesčių inspekcijos nustatyta tvarka;

10.3. ūkio subjektams, kurie asmenų įmokų grynaisiais pinigais priėmimą įformina įmonės kasoje kasos pajamų orderiu, vadovaudamiesi Kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. vasario 17 d. nutarimu Nr. 179 (Žin., 2000, Nr. 15-398);

10.4. įplaukoms, gautoms už būtinosios karo tarnybos karių viešojo maitinimo paslaugas, teikiamas uždaruose jų maitinimo objektuose, apskaityti;

10.5. prekybos ir viešojo maitinimo ūkio subjektams arba jų padaliniais, kurie asmenis aptarnauja tik vykstančių pramogų, sporto, kultūros renginių metu ir šių renginių metu neprekiauja alkoholiniais gėrimais (išskyrus alų) bei apdorotu tabaku.

Šiame punkte nurodyti ūkio subjektai arba jų padaliniai prekybos vietoje privalo turėti prekių įsigijimo dokumentą arba jo kopiją ir ūkio subjekto vadovo patvirtintą kainoraštį;

10.6. bankams, išskyrus specializuotas valiutos keityklas, kurios atlieka tik valiutos keitimo operacijas ir nenaudoja bankų patvirtintų specializuotų kompiuterinių kasos programų;

10.7. tarptautinėse, nacionalinėse ir kitokiose Lietuvos Respublikoje organizuojamose iki 10 dienų trukmės parodose-mugėse, kuriose ūkio subjektai (įskaitant užsienio ūkio subjektus) parduoda savo gamybos produkciją. Ši nuostata netaikoma ūkio subjektams, parodose-mugėse prekiaujantiems alkoholiniais gėrimais (išskyrus alų) ir (ar) apdorotu tabaku;

10.8. fiziniams asmenims, prekiaujantiems jų pačių surinktomis, neperdirbtomis miško gėrybėmis;

10.9. autoparduotuvėse, kurios savivaldybių institucijų nustatyta tvarka aptarnauja kaimo vietovių gyventojus.

Ši nuostata netaikoma, jeigu prekiaujama alumi, apdorotu tabaku ir (ar) cukrumi;

10.10. prekiaujantiems asmeniniame ūkyje išauginta žemės ūkio produkcija (išskyrus prekybą mėšedžiais švelniaplaukiais žvėreliais, nutrijomis ir jų produkcija), jeigu prekiautojas prekybos vietoje turi dokumentus, patvirtinančius žemės valdymą arba naudojimą, ir asmens dokumentą;

10.11. lengvuosiuose taksi automobiliuose, kuriuose įrengti ir teritorinėje valstybinėje mokesčių inspekcijoje užregistruoti taksometrai. Kiekvienam taksometrui turi būti pildomas teritorinėje valstybinėje mokesčių inspekcijoje užregistruotas taksometro kasos operacijų žurnalas. Taksometrų ir jų žurnalų registravimo ir pildymo tvarką nustato Valstybinė mokesčių inspekcija;

10.12. vietinio (miesto) reguliaraus susisiekimo maršrutuose, kuriuose naudojami savivaldybės patvirtintų pavyzdžių bilietai. Ne mažiau kaip pusė visų kiekvieną mėnesį vežėjo parduotų bilietų turi būti realizuota spaudos kioskuose, parduotuvėse ar kitose prekybos vietose;

10.13. bibliotekose – jų vykdomos veiklos įplaukoms apskaityti;

10.14. prekiaujant tiesioginio ryšio terminalų spausdintais loterijos bilietais.

Kiekvienam tiesioginio ryšio loterijos terminalui turi būti pildomas teritorinėje valstybinėje mokesčių inspekcijoje, kurios teritorijoje jis veikia, registruotas kasos operacijų žurnalas, kurio pildymo tvarką nustato Valstybinė mokesčių inspekcija;

10.15. bendrojo lavinimo mokyklose ir ikimokyklinio ugdymo įstaigose – jų vykdomos veiklos įplaukoms apskaityti, taip pat ir ūkio subjektams – įplaukoms už jų teikiamas viešojo maitinimo paslaugas bendrojo lavinimo mokyklų patalpose apskaityti;

10.16. ne patalpose įrengtose lauko (gatvės prekyviečių ir panašiai) prekybos vietose.

Ši nuostata netaikoma, jeigu prekiaujama alumi (išskyrus šios tvarkos 10.5 ir 10.7 punktuose nurodytus atvejus), apdorotu tabaku ir (ar) cukrumi.

11. Naudoti kasos aparatų nereikalaujama, tačiau kiekvienam asmeniui privaloma išduoti pinigų priėmimo kvitą arba bilieta, įregistruotą teritorinėje valstybinėje mokesčių inspekcijoje, o asmens reikalavimu – ir sąskaitą faktūrą arba PVM sąskaitą faktūrą (ar kitą vietoj jos naudojamą apskaitos dokumentą):

11.1. gyvenamosiose, darbo ar kitose asmenų iškvietime nurodytose prekių pristatymo (paslaugų suteikimo) vietose, kuriose už prekes (paslaugas) atsiskaitoma grynaisiais pinigais;

11.2. kaimo vietovių pirminės sveikatos priežiūros ir slaugos įstaigose (medicinos punktuose);

11.3. ne patalpose įrengtose paslaugų teikimo vietose (prekyvietėse rinkliavoms priimti, nesaugomose automobilių stovėjimo aikštelėse, turto nuomos (dviračių, valčių ar kito turto nuomos ir panašiai) bei viešuosiuose tualetuose;

11.4. teatrų, muziejų, savivaldybių kultūros centrų, kino teatrų ir kino rodymo punktų, sporto, pramogų ir koncertinių įmonių bilietų kasose, kuriose parduodami tik valstybinėje mokesčių inspekcijoje įregistruoti bilietai ir tokiems renginiams skirti informaciniai ar reklaminiai leidiniai;

11.5. sugedus kasos aparatui arba pažeidus jo plombą, taip pat kitais šios tvarkos 30 ir 44 punktuose nustatytais atvejais, kai atitinkamą kasos aparatą naudoti draudžiama, tačiau tik tokio kasos aparato remonto, aptarnavimo ar keitimo laikotarpiu ir tik iškvietus aptarnavimo specialistą ir (ar) užregistravus iškvietimą kasos operacijų žurnale pagal šios tvarkos 29 punkto reikalavimus;

11.6. tarptautiniais maršrutais važiuojančiose keleivinio transporto priemonėse, kai išduodami tarptautinėse sutartyse nustatytos formos bilietai.

12. Naudoti kasos aparatų nereikalaujama:

12.1. advokatams (advokatų kontoroms);

12.2. notarams (notarų biurams);

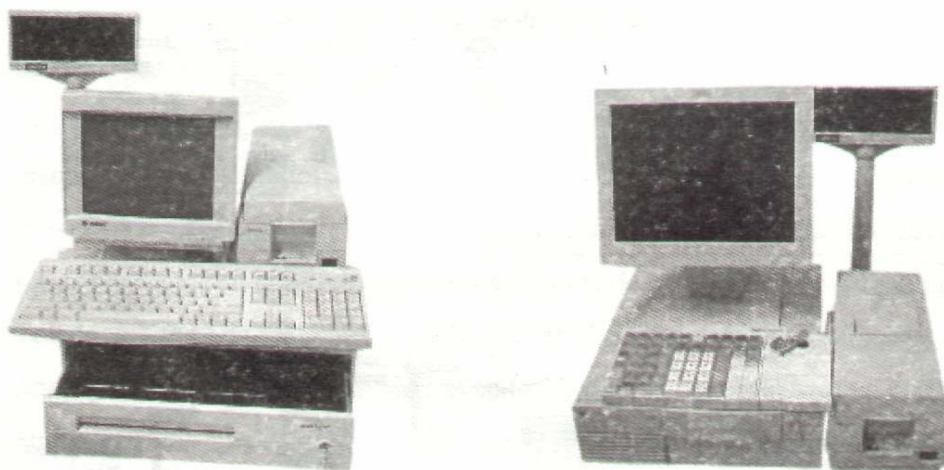
12.3. ūkininkams;

12.4. fiziniams asmenims, įsigijusiems privalomuosius patentus;

12.5. atsiskaitymui tarp ūkio subjektų;

12.6. avansams, užstatams priimti (daiktų nuomos ir panašiais atvejais) ir pinigams už anksčiau kreditan parduotas prekes įnešti. Šios įmokos priimamos pagal pinigų priėmimo kvitus. Kai šių ūkinių operacijų atlikimo darbo vietoje įrengtas kasos aparatas, nevykdantis specialios gamintojo nustatytos funkcijos, ir visi gryniesi pinigai laikomi kasos aparato kasoje, dar išspausdinamas ir kasos aparato kvitas, kuriame nurodomas pinigų įdėjimas.

Kasos aparatų eksploatavimas

13. Leidžiama naudoti tik tokių modelių kasos aparatus, kurie Valstybinės mokesčių inspekcijos nustatyta tvarka įtraukti į Lietuvos Respublikoje leidžiamų naudoti kasos aparatų ir prekybos (paslaugų teikimo) automatų modelių sąrašą, išskyrus šios tvarkos 16 punkte nustatytus atvejus.

14. Kasos aparatą turi naudoti tik tas ūkio subjektas, kurio vardu jis užregistruotas teritorinėje valstybinėje mokesčių inspekcijoje.

15. Prie kiekvieno kasos aparato turi būti techninis pasas, kuris turi būti saugomas visą šio aparato naudojimo laiką. Techninis pasas laikomas kasos operacijų atlikimo vietoje. Kasos aparatais prekiaujanti ir juos techniškai aptarnaujanti įmonė neturi teisės ūkio subjektui perduoti neužplombuoto kasos aparato ir (ar) neužregistruoto jo techninio paso.

Aptarnavimo įmonės specialistas, įrengęs kasos aparatą, vietoje užpildo jo techninį pasą ir per 3 darbo dienas pateikia jį užregistruoti teritorinei valstybinei mokesčių inspekcijai, kurios aptarnaujamoje teritorijoje šis aparatas įrengtas. Pase turi būti nurodyti visi aparato įrengimo, profilaktinės apžiūros, remonto, naudotojų (savininkų, nuomininkų ir panašiai), įrengimo adreso bei programos pakeitimo ir skaitiklių duomenys. Programą pakeisti (išskyrus kainas, prekių pavadinimus ir kodus) gali tik aptarnavimo įmonė. Pase turi būti nurodyta kiekvieno po šios tvarkos įsigaliojimo įrengto fiskalinio kasos aparato darbo programos (programų) kontrolinė suma (sumos).

Draudžiama naudoti kasos aparatą, kol jo techninis pasas neužregistruotas ar neregistruotas teritorinėje valstybinėje mokesčių inspekcijoje (įrengus naują aparatą arba pasikeitus jo savininkui ar naudotojui ir įrengimo adresui).

Laikina nenaudojamą kasos aparatą (sustabdžius ūkio subjekto veiklą ir panašiai ilgiau kaip 10 dienų) ar laikinai naudoti kitu adresu perkeltą kasos aparatą (dirbti parodose, mugėse ir panašiai, bet ne ilgiau kaip 10 dienų) išregistruoti ar perregistruoti nebūtina, tačiau iki jo laikino naudojimo kitu adresu pradžios būtina apie tai pranešti teritorinei mokesčių inspekcijai, kurios teritorijoje šis kasos aparatas užregistruotas ir kurios teritorijoje jis bus laikinai naudojamas. Pranešime nurodoma laikino naudojimo

kitu adresu pradžios ir pabaigos data. Jeigu numatyta kasos aparato naudojimo kitu adresu pabaigos data pasikeičia, apie tai papildomai pranešama minėtosioms teritorinėms mokesčių inspekcijoms.

16. Iš Lietuvos Respublikoje leidžiamų naudoti kasos aparatų ir prekybos (paslaugų teikimo) automatų modelių sąrašo išbraukti kasos aparatai gali būti naudojami ne ilgiau kaip 9 metus nuo pirmojo jų įregistravimo teritorinėje valstybinėje mokesčių inspekcijoje datos.

Šio punkto pirmojoje pastraipoje nurodyti kasos aparatai 5 metus nuo pirmojo jų įregistravimo dienos gali būti perregistruojami kitos įmonės vardu. Likusius 4 metus šiuos kasos aparatus gali naudoti tiksliai tos įmonės, kurių vardu paskutinį kartą jie buvo įregistruoti, o reorganizuojamos įmonės gali naudoti tuos kasos aparatus, kuriuos jos buvo įregistravusios iki reorganizavimo.

Draudžiama įsigyti ir pirmą kartą valstybinėje mokesčių inspekcijoje įregistruoti iš Lietuvos Respublikoje leidžiamų naudoti kasos aparatų ir prekybos (paslaugų teikimo) automatų modelių sąrašo išbrauktus kasos aparatus.

17. Kai pasibaigia šios tvarkos 16 punkte nurodytų kasos aparatų naudojimo terminas arba iki nurodyto termino aparatas nepataisomai sugenda ar likviduojamas ūkio subjektas – kasos aparato savininkas (jeigu aparatas neparduotas ir neperregistruotas iki ūkio subjekto išregistravimo iš mokesčių mokėtojų registro), kasos aparatą per mėnesį teritorinėje valstybinėje mokesčių inspekcijoje, kurios aptarnaujamoje teritorijoje tokie kasos aparatai įrengti, turi išregistruoti ūkio subjektas, kurio vardu jis registruotas. Išregistravimo įrašą techniniame pase, nurodydamas paskutinius skaitiklių duomenis, turi padaryti aptarnavimo įmonės specialistas. Išregistravimo įrašė būtina nurodyti atsakingam saugojimui kasos aparatą priėmusį aparato savininką (ūkio subjektą arba likviduojamo ūkio subjekto steigėją) arba šį aparatą utilizuoti priėmusią aptarnavimo įmonę.

18. Kiekvienam naudojamam kasos aparatui turi būti pildomas atskiras kasos operacijų žurnalas, įregistruotas teritorinėje valstybinėje mokesčių inspekcijoje, kurios teritorijoje įregistruotas ūkio subjekto naudojamas kasos aparatas. Šiame žurnale turi būti kasos aparato kiekvienos darbo dienos ataskaita („Z“). Valstybinė mokesčių inspekcija Kasos aparatų naudojimo taisyklėse gali nustatyti ir kitus atvejus, kai kasos operacijų žurnale turi būti kitos kasos aparato ataskaitos arba informaciniai duomenys. Dienos ataskaitos turi būti pasirašytos kasos aparatą naudojančio ūkio subjekto vadovo įgalioto atsakingo asmens, įklijuotos ir užregistruotos kasos operacijų žurnale. Žurnalas per darbo dieną laikomas kasos operacijų atlikimo vietoje. Užpildytas kasos operacijų žurnalas saugomas 10 metų.

Kasos aparatų, kurie veikia (išduoda prekę ar suteikia paslaugą ir registruoja įplaukas) be kasininko ar kito darbuotojo (automatinės degalinės, prekybos bei paslaugų automatai), įplaukas grynaisiais pinigais pagal sutartį gali inkasuoti banko ar kito nustatytą tvarka veikiančio juridinio asmens inkasavimo tarnyba, nedalyvaujant kasos aparatą naudojančio ūkio subjekto darbuotojams. Tokiu atveju tinkamai parengtas inkasavimo tarnybos įgaliotas materialiai atsakingas asmuo išspausdina kasos aparato dienos ataskaitą, joje nurodo savo pareigas, vardą, pavardę, parašu patvirtina atliktą inkasavimo operaciją ir perduoda ataskaitą ūkio subjektui sutartyje nustatytu būdu ir laiku, bet ne vėliau kaip kitą darbo dieną.

19. Kasos aparatas nuo neteisėto atidarymo turi būti apsaugotas plomba arba šios tvarkos 23 punkte nurodytu lipduku (toliau vadinama – plomba).

20. Kasos aparato duomenys apie priimtų ir inkasuotų grynųjų pinigų sumas turi sutapti su kasos operacijų žurnale įrašytomis sumomis, o šiame žurnale nurodyta inkasuota suma – su kasos pajamų orderiuose įrašyta arba inkasatorių inkasuota suma.

Pinigų inkasavimo terminą ūkio subjektai nusistato vadovaudamiesi Kasos darbo organizavimo ir kasos operacijų atlikimo taisyklėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2000 m. vasario 17 d. nutarimu Nr. 179. Iki inkasavimo dalis pinigų saugumo sumetimais pagal kasos aparatu išspausdintą kasos aparato kvitą, kuriame pažymima apie grynųjų pinigų išėmimą, gali būti perkelta į tam skirtą vietą, įrengtą kasos operacijų atlikimo vietoje arba gretimoje patalpoje, kurioje gryniesi pinigai kartu su kasos aparato kvitu, kuriame nurodyta pinigų išėmimo suma, saugomi iki inkasavimo. Kontroliuojančių institucijų patikrinimo metu šie pinigai pateikiami kartu su jų perkėlimą patvirtinančiais kvitais.

Klaidų taisymas (kai klaida pastebėta baigus spausdinti kvitą ar pirkėjas atsisako sumokėti teisingai išspausdintą sumą) ir prekių gražinimas įforminami surašant klaidos taisymo ar gražinamos prekės priėmimo aktą, prie kurio pridedamas klaidingai išspausdintas ar gražinamos prekės pardavimo kvitas (visais atvejais originalas) ir pinigų išėmimo iš kasos aparato kasos kvitas. Tik tokiu būdu įformintuose aktuose užfiksuota gražinimų ir taisymų suma dienos pabaigoje registruojama atitinkamoje kasos operacijų žurnalo grafoje ir pagrindžia kasos aparate užregistruotos inkasuotinos realizacijos sumos sumažėjimą.

21. Kasos aparato kasoje ir kasos operacijų atlikimo vietoje draudžiama laikyti neapskaitytus (taip pat asmeninius) pinigus. Kasos aparatu apskaitytų pinigų kiekis turi sutapti su kasos aparato kasoje ir kasos operacijų atlikimo vietoje laikomų pinigų kiekiu.

Kai prie vieno kasos aparato vienu metu dirba keli kasininkai ir kasos aparatu tvarkoma atskira kiekvieno kasininko įplaukų apskaita, kiekvienam kasininkui įrengiama atskira kasos aparato kasa.

22. Kasos aparatą aptarnauja jį įrengusi aptarnavimo įmonė ar kita tokių modelių kasos aparatus prižiūrinti aptarnavimo įmonė.

23. Kasos aparatą įrengusios ir (ar) jį aptarnaujančios įmonės aptarnavimo specialistas privalo jį užplombuoti asmeniniu plombavimo įrankiu, pagamintu pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos patvirtintą brėžinį, arba specialiu lipduku (plomba), pagamintu, įsigytu ir apskaitomu Valstybinės mokesčių inspekcijos nustatyta tvarka. Kasos aparatas plombuojamas pagal Valstybinės mokesčių inspekcijos patvirtintą plombavimo planą.

24. Aptarnavimo įmonės privalo plombuoti kasos aparatą taip, kad jis būtų apsaugotas nuo neteisėto atidarymo ir būtų galima identifikuoti aptarnavimo specialistą, plombavusį kasos aparatą.

25. Kasos aparato plomba turi būti pakeista kasos aparatą aptarnavusios įmonės plomba, jeigu pasikeičia kasos aparatą aptarnaujanti įmonė.

Nauja aptarnavimo įmonė, pakeitusi kasos aparato plombą jo aptarnavimo ar remonto metu, apie kasos aparato plombos pakeitimą raštu turi pranešti teritorinei valstybinei mokesčių inspekcijai, kurios aptarnaujamoje teritorijoje registruotas tas kasos aparatas.

26. Aptarnaujančiai įmonei draudžiama aptarnauti jos pačios (įskaitant visus padalinius bei filialus) atsiskaitymui naudojamus kasos aparatus.

27. Ūkio subjektas gali sudaryti ilgalaikę arba vienkartinio kasos aparato aptarnavimo ir (ar) remonto sutartį. Ūkio subjektas, nesudaręs ilgalaikės kasos aparato aptarnavimo ir (ar) remonto sutarties,

gali kreiptis į bet kurią šios tvarkos 22 punkte nurodytą aptarnavimo įmonę su prašymu atlikti kasos aparato aptarnavimą ar remontą.

Aptarnavimo įmonė privalo pildyti prašymų registravimo knygą (knygas), kurioje (kuriose) registruojami visi prašymai suremontuoti ar aptarnauti kasos aparatus. Aptarnavimo įmonė prašymų registravimo knygoje turi pažymėti, ar ūkio subjekto prašymas priimtas ar jo atsisakyta.

Aptarnavimo įmonė, priėmusi ūkio subjekto prašymą, ne vėliau kaip per 10 dienų turi suremontuoti arba aptarnauti kasos aparatą. Jeigu dėl techninių priežasčių aptarnavimo įmonė kasos aparato suremontuoti negali, remonto laikotarpis gali būti pratęstas, bet ne ilgiau kaip 10 dienų.

Kasos aparato remonto arba aptarnavimo laikotarpiu darbas gali būti tęsiamas – išduodami šios tvarkos 11 punkte nurodyti dokumentai, tačiau tik užregistravus aptarnavimo įmonės iškvietimą (kreipimąsi) šios tvarkos 29 punkte nustatyta tvarka. Minėtuoju laikotarpiu gali būti naudojamas ir rezervinis fiskalinis kasos aparatas.

28. Kasos aparato techniniame pase turi būti įrašomi kiekvienos profilaktinės apžiūros ir remonto duomenys, nurodant darbo pradžios ir pabaigos datą ir laiką. Prieš apžiūrą ar remontą ir baigus šiuos darbus turi būti išspausdintos ir įklijuotos į techninį pasą kasos aparato programavimo parametrų (išskyrus kasos aparatus, kurie neturi tokios techninės galimybės) ir tarpinė („X“) ataskaitos.

29. Visi aptarnavimo įmonės iškvietimai chronologine tvarka turi būti užregistruoti sugedusio ar aptarnautino kasos aparato kasos operacijų žurnale. Kasos operacijų žurnale nurodoma iškvietimo (kreipimosi) data, laikas, kasos aparatų aptarnavimo įmonės pavadinimas. Tik užregistravus iškvietimą (kreipimąsi) gali būti tęsiamas darbas, kaip numatyta šios tvarkos 27 punkto ketvirtojoje pastraipoje. Keleiviniame transporte iki reiso pabaigos darbas gali būti tęsiamas ir neužregistravus aptarnavimo įmonės iškvietimo.

30. Kiekvienas kasos aparatas turi būti profilaktiškai aptarnautas ne vėliau kaip per 12 mėnesių po paskutinio kasos aparato profilaktinio aptarnavimo ar remonto. Ūkio subjektas privalo kreiptis į aptarnavimo įmonę dėl profilaktinės kasos aparato apžiūros, kaip numatyta šios tvarkos 29 punkte, ne vėliau kaip likus 20 dienų iki 12 mėnesių termino pabaigos. Draudžiama naudoti kasos aparatą, kuris nebuvo profilaktiškai aptarnautas ar remontuotas ilgiau kaip 12 mėnesių, išskyrus šios tvarkos 27 punkte nustatytą kasos aparato aptarnavimo ar remonto laikotarpį, tačiau tik iškvietus aptarnavimo specialistą ir (ar) užregistravus iškvietimą kasos operacijų žurnale pagal šios tvarkos 29 punkto reikalavimus.

31. Kasos aparatas turi būti programuojamas taip, kad dienos ir tarpinėse ataskaitose būtų spausdinami išsamūs duomenys apie kiekvieno funkcinio klavišo panaudojimą ar kitokius įregistruotą įplaukų sumą galinčius pakeisti veiksmus (pirkinio grąžinimą, pirkimo panaikinimą, klaidų taisymą, darbą ne prekių registravimo režimu ir panašiai). Pagrindinė (turinti gamintojo įgaliojimus) aptarnavimo įmonė nustato privalomus kasos aparatų modelių programavimo parametrus ir jų sąrašus pateikia Valstybinei mokesčių inspekcijai ir visoms šios įmonės įgaliojimus turinčioms aptarnavimo įmonėms. Kasos aparato aptarnavimo (remonto) metu turi būti tikrinama, ar tas aparatas tinkamai suprogramuotas ir techniškai tvarkingas.

32. Aptarnavimo įmonė, nustačiusi, kad neteisėtai pakeista aptarnaujamo kasos aparato programa ar konstrukcija, privalo apie tai ne vėliau kaip kitą darbo dieną pranešti teritorinei valstybinei mokesčių inspekcijai, kurioje įregistruotas kasos aparatas. Konstrukcijos pakeitimu laikomas gamintojo sumontuotų

detalių, mazgų, jų sujungimo priemonių išėmimas, pakeitimas, gamintojo nenumatytų dalių prijungimas ar korpuso konstrukcijos pakeitimas, dėl kurio buvo ar galėjo būti pakeistos kasos aparato vykdomos funkcijos.

33. Draudžiama naudoti sugedusį, neplombuotą arba su pažeista plomba, ilgiau negu 12 mėnesių profilaktiškai neapžiūrėtą ar neremontuotą, taip pat šios tvarkos 44 punkte nustatytais atvejais keistiną kasos aparatą.

34. Kasos aparatu išspausdinta informacija apie atliktas ūkines operacijas privalomuose kvituose ir kontrolinėje juostoje turi būti tapati. Dirbti kasos aparatu be kontrolinės juostos draudžiama. Panaudota kasos aparato kontrolinė juosta saugoma du metus – pakeitimas 2005m.rugpjūčio 8d. Nr.844, Vilnius.

Reikalavimai išduodamiems kasos aparatų kvitams

35. Asmeniui išduodamame kasos aparato kvite turi būti:

35.1. nefiskaliniu kasos aparatu išspausdintame kvite – ryškūs, lengvai įskaitomi šie duomenys:

35.1.1. unikalus kasos aparato numeris, sudarytas iš ūkio subjekto, pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo, kodo (arba ūkio subjekto kodo, jeigu jis nėra šio mokesčio mokėtojas) ir nuo jo atskirto kasos aparato eilės arba korpuso numerio;

35.1.2. prekės (paslaugos) kaina;

35.1.3. visa mokėtina suma;

35.1.4. pridėtinės vertės mokesčio suma, jeigu ūkio subjektas yra šio mokesčio mokėtojas;

35.1.5. kvito išdavimo data, laikas ir eilės numeris;

35.2. fiskaliniu kasos aparatu išspausdintame kvite – ryškūs, lengvai įskaitomi šie duomenys:

35.2.1. kvito antraštė (ūkio subjekto pavadinimas, kasos aparato įrengimo adresas ir 9 ženklų pridėtinės vertės mokesčio mokėtojo kodas arba ūkio subjekto kodas, jeigu jis nėra šio mokesčio mokėtojas);

35.2.2. kvito eilės numeris, išdavimo data ir laikas;

35.2.3. prekės (paslaugos) arba jų grupės pavadinimas;

35.2.4. prekės (paslaugos) kaina;

35.2.5. prekių (paslaugų) kiekis;

35.2.6. visa mokėtina suma;

35.2.7. pridėtinės vertės mokesčio suma, jeigu ūkio subjektas yra šio mokesčio mokėtojas;

35.2.8. iš asmens gauta suma;

35.2.9. grąža;

35.2.10. fiskalinis logotipas ir unikalus kasos aparato numeris.

36. Mažmeninės prekybos alkoholiniais gėrimais atsiskaitymo vietose, kuriose pagal šios tvarkos 8 punktą turi būti įrengti fiskaliniai kasos aparatai, taip pat degalinėse asmeniui išduodamame kvite turi būti išspausdintas kiekvienos prekės (ne degalinėse – kiekvieno alkoholinio gėrimo) pavadinimas.

37. Prekių supirkimo kvite turi būti išspausdintas kiekvienos superkamos prekės pavadinimas (gali būti simbolinis), vieneto kaina, vienetų skaičius ir visa pirkimo suma, o dienos finansinėje ataskaitoje – bendra už nupirktas prekes išmokėta pinigų suma. Ataskaitose turi būti spausdinamas ir nupirktų prekių vienetų skaičius.

38. Keleiviniame kelių transporte naudojami kasos aparatai, pagal kurių duomenis iš Lietuvos Respublikos valstybės biudžeto ar savivaldybių biudžetų vežėjams kompensuojamos už lengvatinių keleivių vežimą negautos pajamos, turi keleivių biliete (kvite) spausdinti išvykimo ir atvykimo stotelių pavadinimus ir nuolaidos dydį procentais.

39. Asmeniui išduodamame kasos aparato kvite jo reikalavimu ir esant kasos aparato techninėms galimybėms gali būti spausdinami papildomi rekvizitai – prekių ar paslaugų pirkėjo pavadinimas ir kodas arba vardas, pavardė ir asmens kodas (jeigu pirkėjas yra fizinis asmuo).

40. Neapmuitinamoje parduotuvėje keleiviui išduotame kasos aparato kvite nurodomi Lietuvos Respublikos neapmuitinamų parduotuvių įstatymo (Žin., 1996, Nr. 116-2689) 4 straipsnio 8 dalyje išvardyti asmeniui išduodamo kasos aparato kvito rekvizitai.

41. Kvite gali būti išspausdinti ir kiti papildomi rekvizitai.

42. Keleivinio kelių transporto priemonėse įrengtų kasos aparatų spausdinami kvitai, kuriuose yra visi susisieki ministro nustatyti privalomi rekvizitai, gali būti naudojami kaip bilietai, tačiau jiems taikomi visi šios tvarkos reikalavimai.

43. Visi kasos aparato kvito duomenys turi būti išspausdinti lietuvių kalba.

Baigiamosios nuostatos

44. Ūkio subjektai, kuriems užfiksuota nefiskalinių kasos aparatų duomenų klastojimo faktų (sumuojantieji skaitikliai neteisėtai nustatomi į nulinę padėtį, neteisėtai įformintos gražinamos prekės, nepagrįstai mažinamos kasos aparatu įregistruotos įplaukos, imituojamas jų registravimas) arba nustatyta, kad jie naudoja pakeistos konstrukcijos ar programos nefiskalinius ar fiskalinius kasos aparatus, privalo visus tokius kasos aparatus ne vėliau kaip per 30 dienų nuo minėtųjų pažeidimų nustatymo pakeisti naujais fiskaliniiais kasos aparatais. Naudoti keistinus kasos aparatus draudžiama nuo pažeidimų nustatymo dienos, kitaip šie kasos aparatai prilyginami be nustatytąja tvarka įregistruoto techninio paso naudojamiems kasos aparatams. Iki įrengiami nauji fiskaliniai kasos aparatai, darbas gali būti organizuojamas, kaip numatyta šios tvarkos 27 punkto ketvirtojoje pastraipoje.

Pakeistieji kasos aparatai negali būti perregistruoti kito ūkio subjekto vardu, o ne vėliau kaip per 30 dienų nuo minėtųjų pažeidimų nustatymo turi būti perduoti aptarnavimo įmonei sunaikinti (utilizuoti).

45. Subjektai, pažeidę šią tvarką, atsako pagal Lietuvos Respublikos įstatymus.

Saugos darbo taisyklės

Dirbant elektroniniais kasos aparatais reikia laikytis šių saugos darbo taisyklių:

- negalima kasos aparatų statyti patalpose, kur yra dideli temperatūros svyravimai, vibracija; dulkėtumas ir atviri saulės spinduliai;
- kasos aparatą reikia įjungti į tinklą per specialų lizdą, kuris turi būti įžemintas;
- draudžiama į tą patį lizdą jungti kitus elektros prietaisus (pvz., svarstyklės, šaldytuvus);
- įjungiant ir išjungiant kasos aparatus reikia patikrinti įžeminimą ir izoliaciją;
- valyti dulkes nuo kasos aparatų galima tik išjungus juos iš elektros tinklo;
- negalima naudoti valiklių, kuriuose yra alyvos ar benzino;
- negalima imtis kitos prekybinės operacijos, kol nebaigta pradėtoji;
- popieriaus juostai išimti naudokite popieriaus padavimo mygtuką;
- draudžiama dirbti su kasos aparatu, kai pažeista plomba;
- kasos aparatų pinigų stalčiai atsidaro automatiškai;
- sugedus kasos aparatui, išjunkite jį iš elektros tinklo ir praneškite darbdaviui ar jo įgaliotam asmeniui;
- draudžiama dirbti su kasos aparatu, kai atviras spausdintuvas;
- baigus naudoti kasos aparatą, reikia jį išjungti iš elektros tinklo;
- dirbti su kasos aparatais gali asmenys, susipažinę su elektroninių kasos aparatų vartotojo instrukcijomis ir saugos darbo taisyklėmis.

Kasininkui draudžiama

Dirbant su elektroniniu kasos aparatu, kasininkui draudžiama:

- neišduoti pirkėjui (klientui) kasos kvito;
- daryti kasos inventORIZACIJĄ be įmonės vadovybės leidimo;
- dirbti be kontrolinės juostos arba nutrūkusią klijuoti;
- leisti prie kasos aparato pašalinius asmenis, išskyrus įmonės vadovą, jo įgaliotą asmenį, kontroliuojantį asmeninį bei aptarnavimo įmonės specialistą;
- palikti kasos aparatą, nepranešus įmonės administracijai;
- palikti darbo vietą, neužrakinus ir neištraukus kontrolinių raktų iš kasos aparato;
- savarankiškai keisti elektroninio kasos aparato darbo programą;
- laikyti kasoje asmeninius arba neįvestus į kasos aparatą pinigus.

Piniginių atsiskaitymų su pirkėjais būdai

Į prekybos įmonių kasas patenkančių pinigų sumų apskaita ir kontrolė, o taip pat perdavimas bankui turi didelę reikšmę prekybos vystymui.

Atsiskaitymams už prekes su pirkėjais priklauso trys būdai:

- išankstinis - kai pirkėjas pirma moka už pasirinktą prekę, o po to ją atsiima;
- vienalaikis - pirkėjas moka už prekes pardavėjo darbo vietoje;
- vėlesnis atsiskaitymas - šis būdas taikomas visose maisto prekių parduotuvėse - kai prekės pasirenkamos, o po to atsiskaitoma.

Elektroninių kasos aparatų klasifikavimas

Prekyboje naudojami įvairių tipų elektroniniai kasos aparatai įtraukti į Lietuvos Respublikos Finansų ministerijos Valstybinį registrą.

Klasifikuojami:

- pagal tipus - Omron, Sanyo, Casio ir t.t.;
- pagal modelius CE - 2300, FE - 700 ir t. t.;
- pagal paskirtį - mažmeninės prekybos įmonėms, maitinimo įmonėms, kioskams, vežėjams ir t.t.;
- pagal aptarnavimą - individualaus ir grupinio aptarnavimo;
- pagal sekminių skaitiklių skaičių - nuo 5 iki 30;
- pagal atmintį-fiskaliniai, nefiskaliniai, kompiuteriniai .

Bendros žinios apie elektroninius kasos aparatus

Elektroniniai kasos aparatai yra kompaktiški, našūs ir paprastai naudojami.

Pagrindinės EKA charakteristikos:

- mechaninės - aukštis, plotis, ilgis, svoris;
- elektrinės - įtampa 220v 50 Hz, galimumas 0,1A laukiančiam režime 0,25 A max;
- aplinkos - temperatūra nuo 0 iki 40⁰C;
- santykinis drėgnumas - dirbant nuo 0 iki 90%;
- procesorius – C MOS vienas mikrokontroleris;
- fiskalinė atmintis (ROM) - 1M bito EP – ROM;
- klaviatūra - klavišų skaičius, jų paskirtis;
- režimų perjungėjas - nuo 5 iki 6 pozicijų;
- režimų raktai - X,Z,OW,OP;

- ekranai - kasininko 10 ženklų pirkėjo vietiniai ir pakeliamieji, pastatomieji;
- kasos pinigų stalčiai - įvairus skyrių skaičius;

Rakto padėtys	Rėžimo pavadinimas	Aprašymas
XI	Skaitymas	Ataskaitų spausdinimas, negražinant skaitiklių į "0" padėtį
ZI	Skaitymas su ištrynimu	Ataskaitų spausdinimas, gražinant skaitiklius į "0" padėtį
X2/Z2	Skaitymas / Skaitymas su ištrynimu	Periodinių ataskaitų spausdinimas su skaitiklių gražinimu į "0" padėtį arba ne.
REG1	Registracija	Pagrindinių prekybinių operacijų registravimas
REG2	Registracija	Specialių prekybinių operacijų registravimas
OFF	Maitinimo išjungimas	Naudojamas kasos aparatui išjungti
RF	Gražinimas	Naudojamas prekių gražinimo operacijų registravimui
PROGRAM	Programavimas	Kasos aparato programavimas

- spausdintuvas - adatinis, rašalinis;
- popierius - plotis 20 - 80 mm, storis 0,06 - 0,085mm;
- laikrodis - data, laikas;
- garsinis signalas - veiksmų eigos, klaidos, juostos daviklio;
- atminties palaikymo baterija.

Kasos aparatas CASIO CE – 4700

Šis kasos aparatas yra skirtas klientų aptarnavimui maitinimo įmonėse. Jis turi atminties skaitiklį, kuris saugo informaciją visą jo naudojimo laiką. Kasos aparato darbas priklauso nuo jo programavimo. Prieš programuojant įmonės vadovas turi pagalvoti kokias operacijas kasos aparatas turėtų atlikti. Kasos aparatas turi du ekranus – kasininkui ir klientui.

Kasos aparate naudojamos dvi juostos ritės: viena – kontrolinė juosta, kita - kvitų.

1. Pinigų stalčius atsidaro automatiškai užbaigus prekių registravimą, o taip pat ataskaitų išvedimo metu. Stalčius neatsidarys, jeigu jis bus užrakintas raktu.
2. Pardavėjo numerio išrinkimo klavišai suteikia kasininkui numerį.
3. Rėžimo išrinkimo naudojami kasos aparato raktai OP, M, OW.

Displėjus

1. **Alfabetinio displėjaus dalis** naudojama datai, klaidų ir programavimo pranešimams parodyti.
2. **Skaitmeninio displėjaus dalyje** parodama prekės kaina, kiekis, programavimo koeficientai, gražinami ir įmokami pinigai, laiko parodymas.
3. **Pakartojimų skaičius.** Kas kartą, kai jūs atliekate pakartojimo operaciją, displėjuje pasirodo pakartojimų skaičius. Įsidėmėkite, kad tik vienas skaitmuo parodo pakartojimų skaičių.
4. **Veiksmo indikatoriai** parodo atliktos operacijos tipą.

INDIKATORIUS	REIKŠMĖ
- 2 nd @	Sekančios prekės kainos registracija
VD	Klaidos korekcija arba atitaisymo operacija
Tax 1	Apmokestintos prekės registracija (pirma mokesčių lentelė)
Tax 2	Apmokestintos prekės registracija (antra mokesčių lentelė)
Tax 3	Apmokestintos prekės registracija (trečia mokesčių lentelė)
TOTAL	Tarpinė suma arba suma
CHANGE	Graža

Klaviatūra

Skaitmeniniai klavišai 0 , 1 ..... 9 / 00 / .

- naudojami kainų, prekių kodų, daugiklių, pirkėjų numerių ir t.t. įvedimui;
- maksimalus duomenų ilgis:
 įvedama kaina = 9999999
 daugiklis = 9999 . 99
 įmokos registravimas = 9999999999
 procentinė išraiška = 99 . 99

SKYRIUS
1

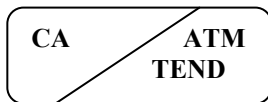
SKYRIUS
30

Skyrių klavišai

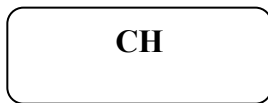
.....

- naudojami prekių kainų registravimui.

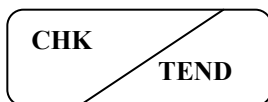
Funkciniai klavišai atvaizduoti klaviatūroje:

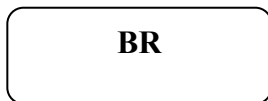
- fiksuoja įmokas grynais pinigais.

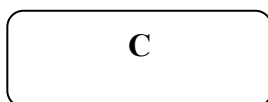
- fiksuoja įmokas pavedimu.

- fiksuoja įmokas už čekius.

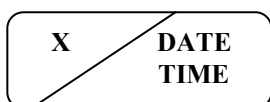

- grąžinamų butelių registravimas.

- išvalo iki registracijos įvestus duomenis.

CPN	- fiksuoja įmokas už kuponus.
% -	- naudojamas, registruojant antkainius ir nuolaidas.
ERR CORR	- paskutinės įvestos klaidos anuliavimas.
PLU	- naudojamas, fiksuojant prekės kodą (ilgas arba trumpas PLU)
-	- nuolaida tam tikru pinigų kiekiu.
# / NS	- dviguba funkcija: atsidaro stalčių be prekybinės operacijos; fiksuoja identifikavimo numerį.
OPEN	- laikinai nuima įvedamo skaičiaus skaitmenų limitą.
PD	- fiksuoja išmokamus pinigus iš pinigų stalčiaus.
PRICE	- naudojamas, įvedant naują kainą.
RECEIPT	- nuspaudus šį klavišą, išduodamas poregistracinis kvitas.
RC	- fiksuoja ne pardavimo metu įdėtus pinigus (pvz. pinigai gražai).
RF	- prekių gražinimo registracija režime REG.
SUB TOTAL	- fiksuoja tarpinę sumą.

- dviguba funkcija: daugyba; datos ir laiko parodymai.

- naudojamas kvito patvirtinimo spausdinimui.

- naudojamas, apmokestintos prekės kainos detalizavimui.

- nuspaudus šį klavišą, pratraukiama kontrolinė juostelė.

- nuspaudus šį klavišą, pratraukiama kvitų juostelė.

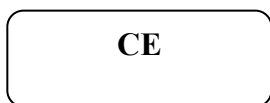
Programiškai priskirtų funkcinių klavišų reikšmės:

- grupės funkcijų klavišu apjungimas.

- registruoja įmokų kreditu.

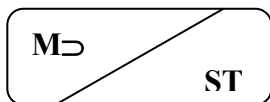
- užsienio valiutos konvertacija į nacionalinę arba atvirkščiai.

- registruoja pirkėjų skaičių.

- visų užregistruotų prekių anuliavimas.

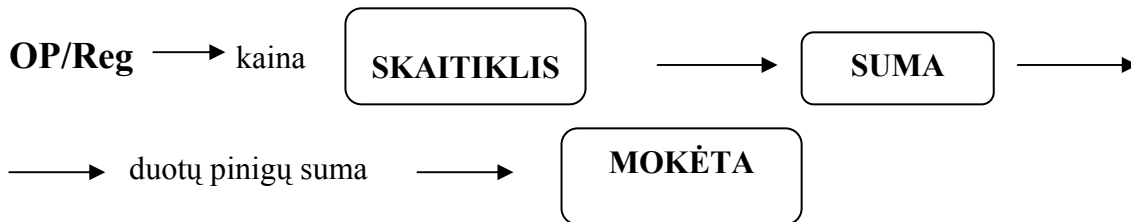

- naudojamas tarpinių sumų registravimui, prekyboje su atkainiais.

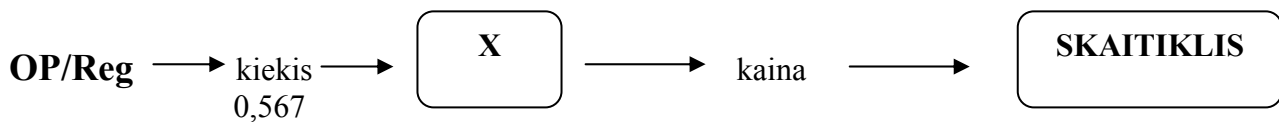
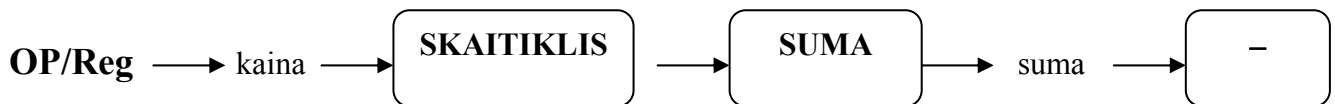
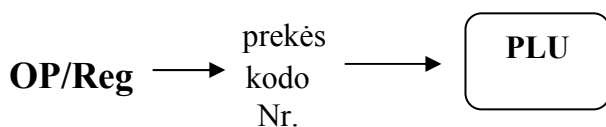
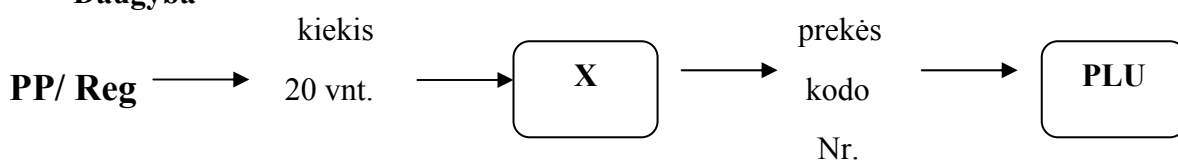
% +	- registruoja procentinius prekybinius antkainius.
+	- registruoja antkainius tam tikru pinigų kiekiu.
R - TAX	- registruoja rankiniu būdu įvestą mokestinį koeficientą (užprogramuotas koeficientas anuliuojamas).
1 st @	- pirmos (normalios) prekės kainos registravimas.
2nd @	- sekančios prekės kainos registravimas.
STOCK INa	- prekių sandėlio užklauskimas.
PRICE INa	- prekės kainos užklauskimas
TA / ST	- apmokestintų prekių kainų sumavimas.
TEXT RECALL	- teksto iškvietimas.
TIP	- arbatpinigių registravimas.
VOID	- klaidų korekcija.

Kasininko identifikavimas

Galima identifikuoti 6 kasininkus – įvedamas kasininko kodas

Kvito spausdinimas**Daugyba**

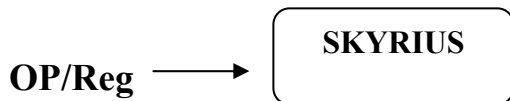
Dauginant pirma įvedamas kiekis su kableliu

Procentinės nuolaidos**Suminės nuolaidos****Koduotos prekės įvedimas****Daugyba**

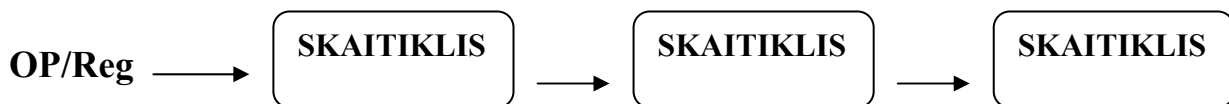
Prekės gražinimas į skyrių

Programuotos vienetinės prekės į skyrių pardavimas

Daugyba

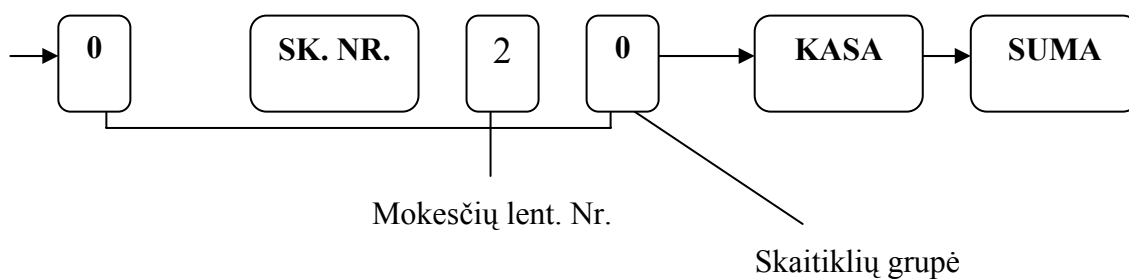
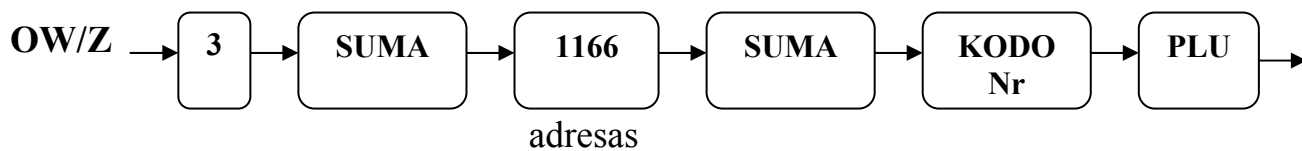
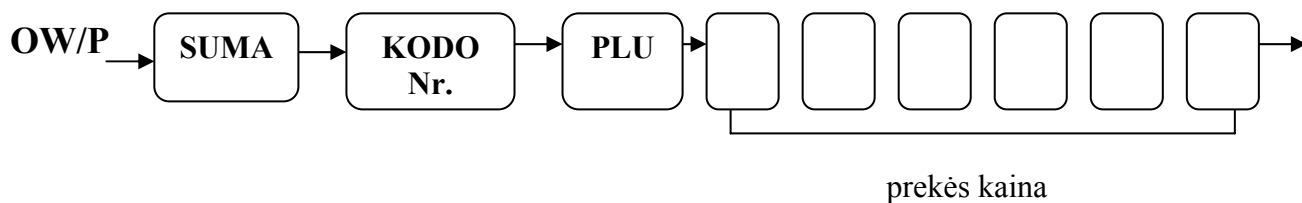
Kvito kartojimas

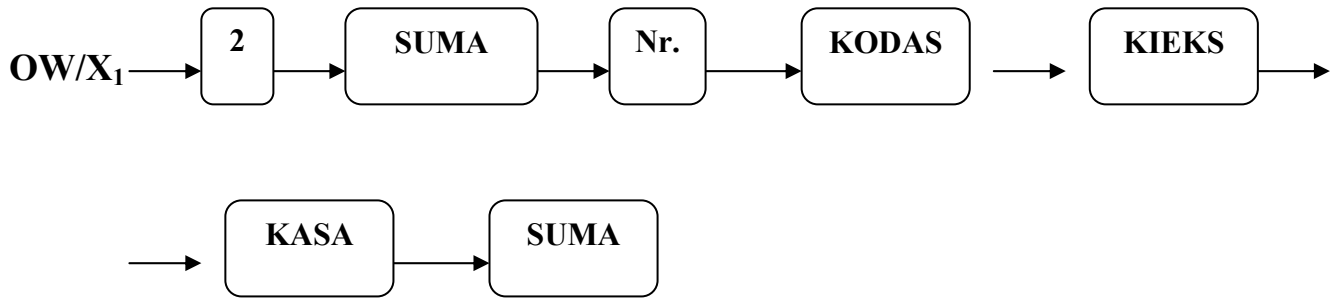
Butelio gražinimas

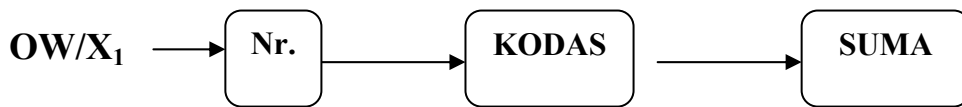
Prekės kodo PLU programavimas:

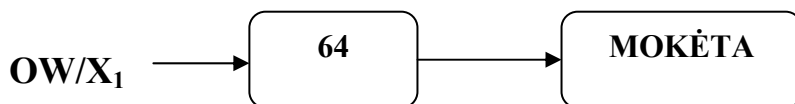
Prekių kiekio įvedimas:

Prekių likučio patikrinimas:

Prekių likučio ataskaita:

Sąskaitų atidarymas maitinimo įmonėje

Atidaryti sąskaitą:

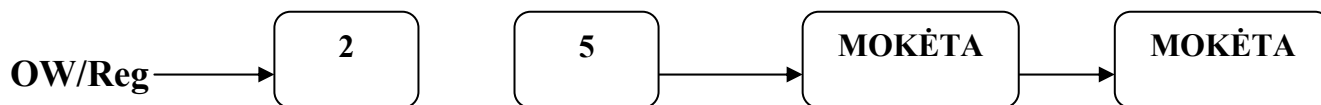
Iškviesti seną sąskaitą:

Užbaigti sąskaitą:

Pasižiūrėti atidarytas ir neužbaigtas sąskaitas:

Ką daryti, kai įvyksta klaida?

Klaida atpažįstama pagal garsinį klaidos toną ir parodymus displejuje. Kada taip atsitinka, Jūs galite nustatyti problemos esmę, pagal žemiau nurodytus klaidų kodus.

Klaidos pranešimas	Reikšmė	Veiksmas
PASSWORD	Neįvestas slaptažodis PROGRAM, X1 ir X2/ Z2 režimuose	Įveskite slaptažodį
ERR CLK#	Registracija be slapto pardavėjo numerio	Įveskite slaptą pardavėjo numerį
START	Neteisingai įvesti kasos aparato duomenys	Įvesti teisingus
ERR MODE	Įjungtas kitas režimas, neatlikus operacijos užbaigimo funkcijos	Gražinkite raktą į ankstesnę padėtį ir užbaikite operaciją
ERR CLERK	Nuspaustas pardavėjo klavišas neatlikus operacijos užbaigimo funkcijos	Nuspauskite ankstesnį pardavėjo klavišą ir užbaikite operaciją
RECEIPT SW	Kvito ON/OFF jungiklio perjungimas neatlikus operacijos užbaigimo funkcijos	Gražinkite jungiklį į ankstesnę padėtį ir užbaikite operaciją
RR CUST	Registracija neįvedus pirkėjo numerio	Įveskite pirkėjo numerį
ERR TAX	Prekybinio sandėrio užbaigimas be mokesčio registracijos	Užregistruokite mokesť
ERR TABLE#	Prekės registracija neįvedus lentelės numerio	Įveskite lentelės Nr.
VALIDATION	Neatliktas patvirtinimas	Atlikti patvirtinimo operaciją
DECLARE	Skaitymo/ ištrynimo operacija be pinigų deklaravimo	Deklaruokite numerį
ERR CHECK#	Prekės registravimas prie atviro pinigų stalčiaus	Įveskite čekio numerį
DRAWER	Prekių registravimas prie atviro pinigų stalčius	Uždaryti stalčių
CHAGE OVE	Graža viršija nustatytą limitą	Iš naujo įveskite įmokos sumą
SLIP	Neatlikta čekio spausdinimo operacija	Atspausdinkite čekį
MIN. STOCK	Faktinis sandėlio kiekis mažesnis arba lygus minimaliam sandėlio kiekiui	Papildykite sandėlį
STOCK	Faktinis sandėlio kiekis yra neigiamas	Nutraukti šios prekės prekybą
TENDER	Užbaigta operacija neįvedus apmokėjimo sumos	Įveskite apmokėjimo sumą
MEMORY OVER	Atminties paskirstymo metu viršytas atminties talpumas	Perskirstykite iš naujo atmintį

Ataskaitų spausdinimas:**Ataskaitų kodų lentelė:**

Ataskaitos kodas				Skaitiklio tipas	Stalčiaus atidarymas
Dienos ataskaita		Dienos ataskaita			
Skaitom a X	Ištrinam a Z	Skaitom a X	Ištrinam a Z		
11	11	111	211	Fiksuotų sumatorių	Taip
12	12	112	212	Laisva funkcija	Ne
13	13	113	213	Trumpas PLU arba grupė	Ne
14	14	114	214	Ilgas PLU arba grupė	Ne
15	15	115	215	Skyrius	Ne
16	16	116	216	Visos grupės	Ne
17	17	117	217	Pardavėjo	Taip
19	19	119	219	Valandinė	Ne
20	20	120	220	Mėnesio	Ne
28	28	128	228	Lentelių analizė	Ne
71	-	-	-	Finansinė	Taip

Kasos aparatas OMRON RS - 19MF

Nuo 1996 m. Prekybinės įrangos gamintojai pradėjo gaminti naujos kartos Omron kasos aparatus. Vietoje buvusių RS – 1008, RS – 3010, RS – 3510 modelių išleisti trys nauji modeliai, tai RS – 19 MF, RS – 28 MF ir RS – 40. Naujieji Omron kasos aparatų modeliai skiriasi nuo senųjų išore, tapo gražesni, apvalesni. Šie modeliai su adatiniais spausdintuvais, o tai leidžia spausdinti tekstą, todėl kvitas pirkėjui tampa labiau suprantamas. Kasos aparatų “smegenys” tapo galingesnės – visi modeliai turi galimybę prisijungti prie kompiuterio, o taip pat turi fiskalines modifikacijas, todėl visi modeliai leisti eksploatuoti Lietuvoje.

Omron RS – 19 MF skirtas nedidelėms maitinimo įmonėms. Šis kasos aparatas turi galimybę per papildomą RS – 232 sąsają jungtis prie kompiuterio, o tai leidžia vykdyti prekių kiekinę apskaitą, PS – 232 sąsają su modeliu leidžia sujungti atskiras POS sistemos dalis. Adatinis spausdintuvas, naudoja 44 mm savaiminio kopijavimo juostą. Kasos aparatas be fiskalinių ataskaitų išduoda ir nefiskalines dienos ataskaitas, o taip pat kasininkų ataskaitas.

Dažančios juostos kasetės pakeitimas

1. Spaudžiame **PUSH** vietą, kitas kasetės galas pakyla į viršų.
2. Išėmus seną kasetę, naujos kasetės juostelė įtempama rankenėle pagal laikrodžio rodyklę, kasetę įdedame lengvai paspausdami.
3. Patikriname ar kasetė stovi tiesiai ir nekliba.

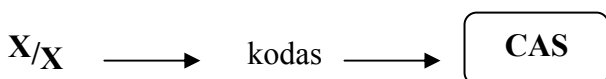
Popieriaus ritinėlio įdėjimas

1. Atidarome spausdintuvo dangtį.
2. Popieriaus ritinėlį įdedame į tam skirtą vietą, lygiai nukirpę juostos galą.
3. Laisvą juostos galą įdedame į spausdintuvo plyšį ir spaudžiame klavišą **FEED**
4. Vieną dalį juostos užvyniojame ant ritės, o kitą prakišame pro kvito išdavimo plyšį ir uždarome dangtelį.

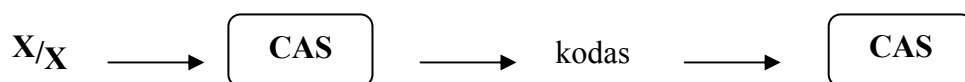
Kasininko (barmeno, padavėjo) įregistravimas ir išregistravimas

Kiekvienas kasininkas turi įsiregistruoti, įvesdamas savo kodą, nes neįsiregistravus, kasos aparatas į jūsų veiksmus reaguos indikuodamas klaidą.

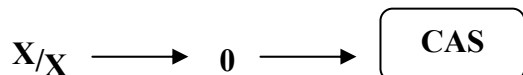
Jei kodas nematomas displėjuje:

Jei kodas nematomas displejuje:

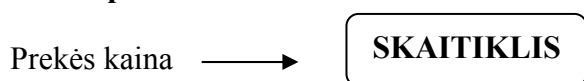

Baigus darbą operaciją, išregistruojame:

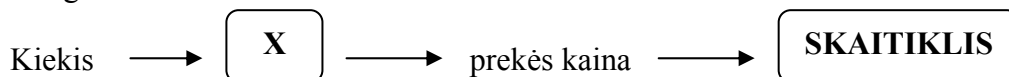

OMRON RS - 19MF

Kvito spausdinimas

Dauginame:

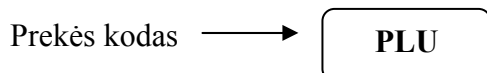

Paskaičiuojame patiekalų bendrą sumą paspausdami klavišą **SUBTTL**

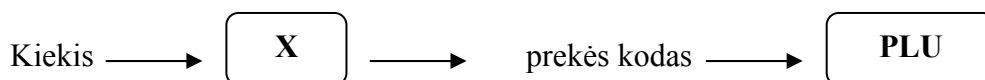
Paskaičiuojame patiekalų bendrą sumą → **CASH**

Pardavimas naudojant prekės kodą (PLU)

Prekių kodai iš anksto užprogramuojami.

Daugyba

Atsiskaitymas kreditine kortele

Naudojame, kai iš anksto yra toks atsiskaitymas užprogramuotas ir yra kreditinių kortelių mokumo patikrinimo aparatas.

Pirmiausia patikriname ar kortelė moki, po to įdedame į kasos aparatą.

Klaidų taisymas

1. Kai neteisingai surinkta suma ar sumaišyta veiksmų eiga → spaudžiame klavišą **CLR**

2. Kai klaida paskutinėje eilutėje.

Neteisinga registracija → **EER CORR** → Teisinga registracija

3. Kai klaida ne paskutinėje eilutėje ir nepaspaustas klavišas

CASH

1 registracija → 2 registracija → **VOID** → 1 registracija → Teisinga registracija

OMRON RS - 19MF

Prekės gražinimas

Tai nefiskalinė operacija ir kvito suma lieka dienos apyvartoje.

REND → Pardavimo registracija → **CASH**

Pinigų įdėjimas į kasą ir išėmimas (inkasavimas)

Reg₁ X → Pinigų kiekis → **R/A** → **CASH**

Reg₁ X → Pinigų kiekis → **P/O** → **CASH**

Vykdam šias operacijas kasininkas turi būti įsiregistravęs.

Procentinė nuolaida ir antkainis

1. Nuolaida nuo prekės.

Prekės registracija → nuolaida → **% -**

2. Nuolaida nuo pirkimo bendros sumos.

Prekės registracija → **SUBTTL** → nuolaida → **% -**

3. Procentinis antkainis nuo tarpinės sumos.

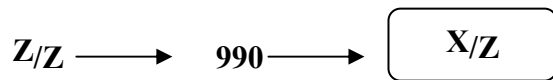
Prekės registracija → **SUBTTL** → antkainis % → **% +**

Fiskalinės dienos ataskaitos

Darbo dienos pradžios fiskalinė ataskaita

Z/Z → 00 → **X/Z**

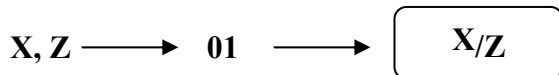
Dienos fiskalinė ataskaita

Šios ataskaitos klijuojamos į kasos žurnalą

Kasininkų ataskaita

Parodo kiekvieno kasininko (barmeno, padavėjo) darbo dienos apyvartą

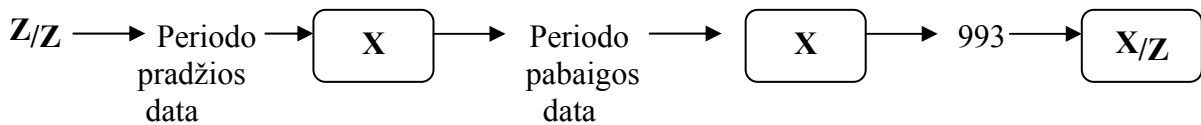
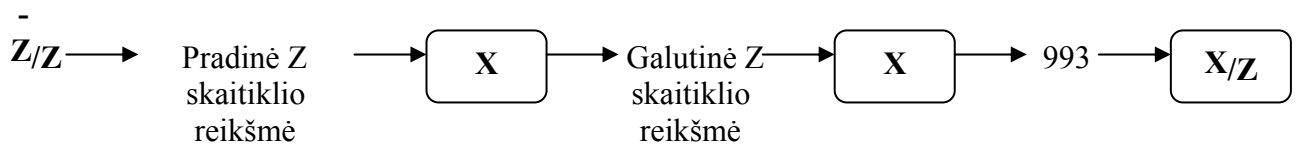
OMRON RS - 19MF

Kasos stalčiaus ataskaita

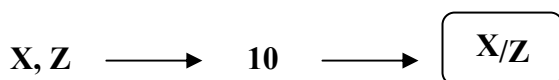
Parodo kiek grynujų pinigų yra esamu momentu kasoje ir kiekvieno kasininko dalį bendroje sumoje.

Periodinė fiskalinė ataskaita

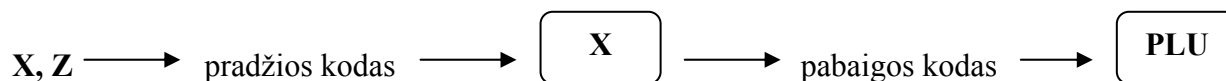

Skaitiklių ataskaita

Parodo kiek prekių vienetų ir už kokią sumą parduota iš tam tikro prekybos baro.

Koduotų prekių PLU ataskaita

Parodo parduotų koduotų prekių kodą, kiekį, kainą ir sumą apibrėžtame kodų intervale.

Kasos sistema POS maitinimo įmonėje

Auganti prekybos srityje konkurencija atskleidžia naujus požiūrius į pardavimus ir klientų lojalumo koncepcijas, kurie įtakoja ne tik pagrindinį įmonės biurą, bet ir IT veiklą. Sėkmingas įgyvendinimas tokių technologijų, kaip daugiakanalis pardavimas, informacijos apie klientą rinkimas, klientų valdymas, kategorijų valdymas, reikalauja, kad laiku būtų gaunama ir analizuojama informacija apie pardavimus, prekes, klientus.

Tam sukurta kasos sistema POS, kuri yra lanksti, duomenys vieningi ir saugūs, greitai gaunami, žemi aptarnavimo kaštai, patrauklus ir ergonomiškas dizainas. POS sistemos pagrindą sudaro: elektroniniai kasos aparatai, elektroninės svarstyklės, brūkšnių kodų skeneriai, duomenų rinkikliai, mokėjimo kortelių nuskaitymo mechanizmai ir kompiuteriai. Visa ši įranga yra sujungta į vieningą apskaitos sistemą, kuri prekybos įmonės atsakingiems vadybininkams gali pateikti daug įvairios, reikalingos vadybinės informacijos. Šios sistemos įdiegimas drausmina darbuotojus bei skatina darbo atsakomybę, leidžia organizuoti lenktyniavimą, ir tai skatina motyvaciją dirbti tik gerai. POS sistemos tapo sėkmingu sprendimu visame pasaulyje maitinimo įmonės pačios nusprendžia, kuris modelis ir kokioje konfigūracijoje geriausiai atitiktų jų keliamus uždavinius. Tai gali būti modulinė arba integruota sistema, didelė arba maža, su tekstine ar grafine sąsaja. Galima pasirinkti operacinę sistemą ir programinį sprendimą. Taip pat maitinimo įmonės gali pasirinkti daugybę įrenginių, kurie papildys sistemą iki pilno sprendimo, sugebančio greitai ir kokybiškai išspręsti iškeltus uždavinius ir gauti pilną POS sprendimą. Specifinės POS galimybės, tokios kaip integruotas nepertraukiamo maitinimo šaltinis ir maitinamos periferinės jungtys, užtikrina sistemos papildomą saugumą.

POS sistemų pranašumai yra: lengvas naudojimas, nutolęs administravimas, lengvas aptarnavimas, integruotas nepertraukiamo maitinimo šaltinis, plačios naudojimo galimybės, lankstumas (tai reiškia, kad jos gali būti naudojamos kaip kompiuterizuotos kasos sistemos, informaciniai terminalai, maitinimo įmonės. POS užtikrina greitą ir patikimą techninės ir programinės įrangos veikimą. Šios vieningos sistemos naudojimas prekybos tinkle sumažina apmokymo kaštus, diegimo bei priežiūros kaštus, padidina efektyvumą ir produktyvumą.

Kasos sistemos UVS POS naudojama maitinimo tinkluose, kurie turi platų patiekalų asortimentą, didelį prekių judėjimą, atsiskaitymą įvairiomis mokėjimo kortelėmis. Ši sistema skiria kompiuteriniai

asortimento, prekių judėjimo apskaitai bei ryšiui su buhalterinės apskaitos sistemomis, jungti įvairioms elektroninėms svarstyklėms, brūkšninių kodų skaitytuvams ir kitai įrangai Darbo vietų techninė kompiuterinė įranga gali būti komplektuojama įvairiai. Standartinę komplektaciją kasininkui sudarytų šios pagrindinės dalys: sisteminis procesorius blokas, kasininko vaizduoklis, fiskalinis blokas, automatinis kasos stalčius, grafinis kliento vaizduoklis, spausdintuvas, universali klaviatūra, kortelių nuskaitymo įrenginys, kasos programa. Šios dalys gali būti keičiamos, atsižvelgiant į įmonės poreikius. Sistema pritaikyta darbui su kontaktiniu vaizduokliu, tačiau galima ją naudoti ir su standartinė klaviatūra.

Kasos sistema UVS POS pasižymi vartojimo paprastumu. Darbas kasos programa yra nesudėtingas net ir menką darbo kompiuteriu patirtį turintiems kasininkams. Darbuotojai gali visą dėmesį skirti kokybiškam klientų aptarnavimui, Šiuolaikinių identifikacijos priemonių ir programos teisių apribojimo pagalba patikimai apsaugo nuo neleistino naudojimosi sistema. Pritaikyta aptarnauti visų tipų mokėjimo korteles. Paprasta sąsaja su įvairiomis apskaitos sistemomis, galima analizuoti pardavimus. Kasos sistema leidžia įmonei naudoti lojalumo sistemą. Tai galimybė pritraukti daugiau klientų ir padidinti apyvartą.

Kasos sistema UVS POS veikia Windows aplinkoje, gali dirbti automatiškai, bereikalingas specialus serveris duomenų apsaugai. Duomenų apsauga su valdymo bei apskaitos sistemomis vyksta automatiškai. Nereikalingas papildomas duomenų archyvavimas. Duomenys įrašomi. Esant poreikiui, informacija apie pardavimus gali būti persiųsta iš kasos aparato. Kasos sistema suteikia kasininkui galimybę aptarnauti kitą klientą, kai prieš jį stovėjęs nueina pasiimti pamirštos prekės į prekybos salę. Taikant šią sistemą, prekybos įmonė gali naudoti mišrius atsiskaitymo būdus (grynais, banko kortelę), dovanų kuponus, prekybines nuolaidas.

Kasos sistema skaičiuoja mokesčius, fiksuoja operacijos datą ir laiką, skirsto darbuotojus ir jų vykdomas operacijas į atskirus lygius, naudojant šiuolaikines identifikacijos priemones, saugo atmintyje visas atliktas pardavimų operacijas, skirsto prekes į grupes pagal rūšis ir apmokestinimo tipą, arba skyrius, pagal vidinį įmonės skaitmeninį prekės kodą, prekės pavadinimą. Taip pat spausdina prekių pavadinimus (iki 29 ženklų), prekės komentarą (iki 58 ženklų), įmanoma naudoti neribotą prekių ir brūkšninių kodų skaičių, galima prijungti kelis brūkšninių kodų ir įvairių kortelių skaitytuvus bei elektronines svarstyklas, sujungti į tinklą. Naudojama fiskalinė atmintis leidžia saugoti iki 3200 fiskalinių dienos ataskaitų duomenų.

Kasos sistemos UVS KA ypatumai

Kita kasos sistema UVS KA idealiai tinka didelius pirkėjų srautus aptarnaujančioms prekybos įmonėms bei parduotuvių tinklams, patikimai ir greitai užtikrina atsiskaitymo procesą. Darbo vietų techninė kompiuterinė įranga, priklausomai nuo įmonės poreikio, gali būti įvairiai komplektuojama. Standartinę komplektaciją sudaro šios pagrindinės dalys: sisteminis procesorinis blokas , kasininko

vaizduoklis, fiskalinis blokas, automatinis kasos stalčius, grafinis kliento vaizduoklis, spausdintuvas, universali klaviatūra, kortelių nuskaitymo įrenginys, kasos programa.

Kasos sistema UVS KA pasižymi paprastumu: darbas kasos programa yra nesudėtingas net ir menką darbo kompiuteriu patirtį turintiems kasininkams. Darbuotojai gali visą dėmesį skirti kokybiškam klientų aptarnavimui. Kasos sistema turi patikimą apsaugą nuo leistino naudojimosi (šiuolaikinių identifikacijos priemonių ir programos teisių apribojimo pagalba), paprastą ryšį su įvairiomis apskaitos sistemomis, tarptautinio plėtimosi galimybę (ta pati programinė įranga gali būti naudojama skirtingose šalyse valstybine kalba). Kasos sistema leidžia aptarnauti visų tipų mokėjimo korteles, palaikyti lojalumo sistemą. Ji pasižymi maksimaliu darbo greičiu, jai keliami minimalūs techniniai reikalavimai.

Kasos sistema UVS KA veikia DOS aplinkoje, vyksta automatinis duomenų apsaugimas su valdymo bei apskaitos programomis, galima sujungti į tinklą, naudoti keturis atsiskaitymo (grynais, banko kortele), atlieka prekių supirkimą, skaičiuoja mokesčius bei prekybines nuolaidas, „aptarnauja“ dovanų kuponus, spausdina sąskaitas- faktūras.

Sistema leidžia skirstyti: vartotojus ir jų vykdomas operacijas į atskirus lygius, naudojant slaptažodžius, prekes į grupes pagal rūšis ir apmokestinimo tipą arba skyrius. Ji fiksuoja operacijos datą ir laiką, išsaugo atmintyje duomenis, išjungus įtampą, spausdina prekių pavadinimus (iki 29 ženklų) bei komentarus (iki 29 ženklų), galima prijungti brūkšninių kodų, kreditinių kortelių skaitytuvus, elektronines svarstyklas. Pasižymi atmintyje neribotu programuojamų prekių skaičiumi, naudojama fiskalinė atmintis, saugojanti iki 3200 fiskalinių dienos ataskaitų duomenų.

Brūkšninių kodų skeneriai

Brūkšninių kodų skeneriai – tai įrenginiai, kurie naudojami su elektroniniais kasos aparatais, ir skirti prekės brūkšninio kodo nuskaitymui, siekiant atpažinti prekės kainą. Šiuolaikiniai skeneriai gali atpažinti prekę ir nuskaityti visą užkoduotą informaciją. Nuskaitydami brūkšninį kodą, skeneriai šią informaciją perduoda kasos aparatui, kuris pirkėjui atspausdina kasos kvitą. Brūkšninių kodų skaitytuvai, kartu su kasos aparatais, jungiami su įmonės bendru apskaitos kompiuteriu.

Dauguma skenerių yra lengvai montuojami prekybos vietoje, patogūs ir greitai naudoti. Jie gerai nuskaity prekių brūkšninius kodus pro įvairius įpakavimus bei blogos kokybės brūkšninius kodus. Kai kurie skeneriai turi reguliuojamus skenavimo signalo garsus ir tonus.

Darbo patogumui nešiojamiems skeneriams naudojamas stovas. Naudojant stovą, skenerį galima užprogramuoti taip, kad spindulys atsirastų tik nukreipus į jį prekę. Tokiu būdu galima skaityti prekes, skenerio nepaėmus į rankas.

Į kai kurių modelių brūkšninių kodų skaitytuvus galima įmontuoti svarstyklas. Tai idealus prekių skaitymo ir svėrimo sprendimas prekybos centrams. Prekyboje naudojami skeneriai yra lazeriniai.

Stacionarių brūkšinių kodų skaitytuvų pasvirimo kampą galima reguliuoti. Skeneryje įmontuotas dekoderis, kuris automatiškai atskiria visus populiariausius brūkšninius kodus.

Brūkšinių kodų skaitytuvai pasižymi aukštu nuskaitymo tikslumu, naudojimo patogumu, eksploataavimo patikimumu, užtikrina didelį skanavimo ir brūkšinių kodų atpažinimo greitį, atpažįsta didelį prekių brūkšinių kodų skaičių. Skeneriuose įgyvendintas energijos taupymo režimas. Laikiklių pagalba galima reguliuoti aukštį ir skanavimo kampą.

Skeneriai pagal eksploataavimo vietą klasifikuojami:

1. Nešiojami.
2. Stacionarūs.

Pagal spindulių srauto kryptį skeneriai skirstomi:

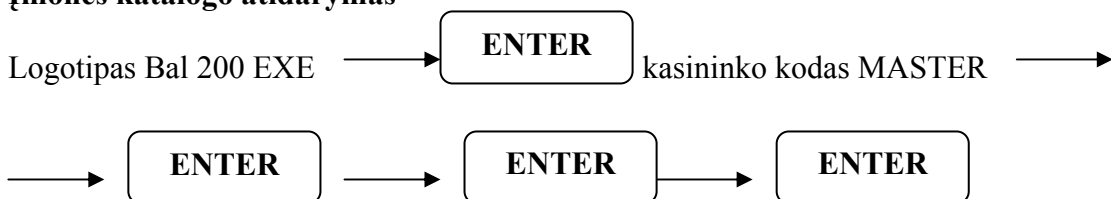
1. Linijinių spindulių.
2. Daugialinijinių (daugiakrypčių) spindulių.

Skeneriai turi labai plačias nuskenuotų brūkšinių kodų redagavimo galimybes: redaguoja kodo atpažinimą pagal kodo ilgį, pagal brūkšinių kodų tipą ar fragmentą kodo viduje, taip pat papildomo simbolio įterpimą, bet kuriose redaguojamo kodo vietose, ir dar daug kitų galimybių.

Brūkšinių kodų skaitytuvų sudedamosios dalys: infraraudonųjų spindulių sensorius ir kontrolinė schema, automatizuojanti skenerio “pabudimą” ir brūkšinių kodų nuskaitymą.

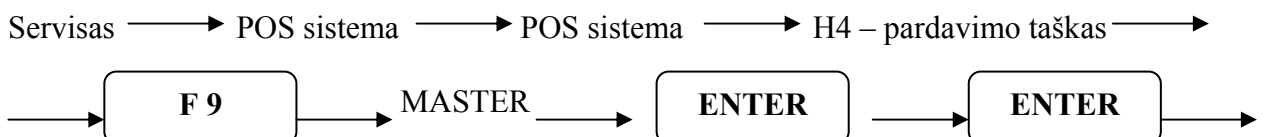
Kompiuterinis kasos aparatas ALTERA su fiskalinės apskaitos bloku Empirija FB - 01

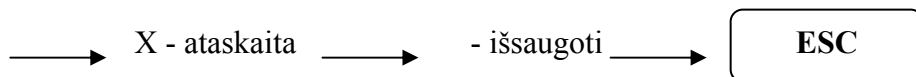
Įmonės katalogo atidarymas

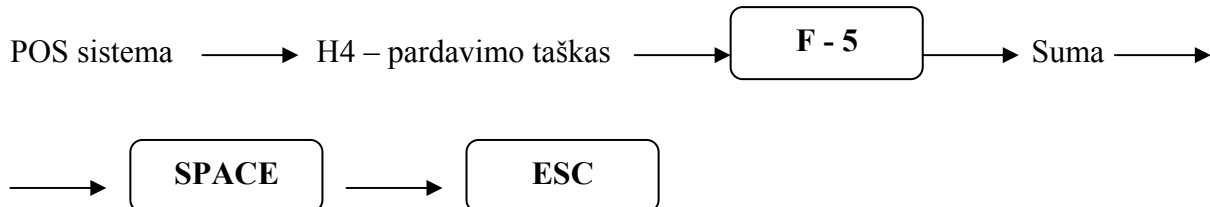
Atidarytas įmonės katalogas. Sėkmės darbe!

X ataskaitos spausdinimas

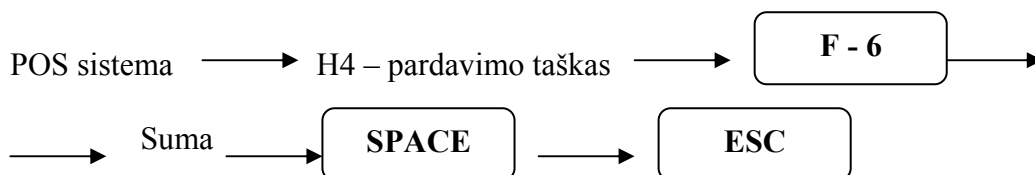

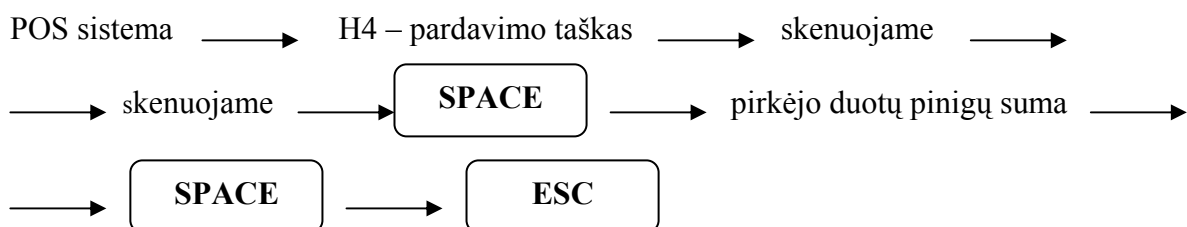
Pinigų įdėjimas į kasą

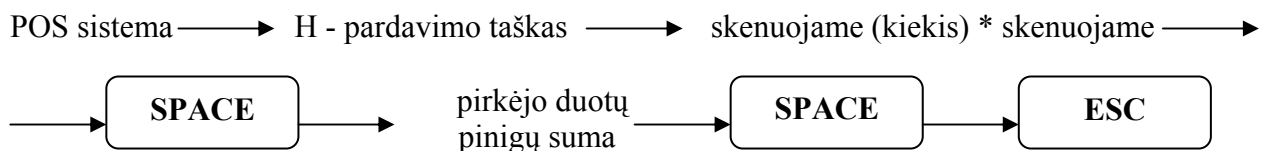
Pinigų išėmimas iš kasos

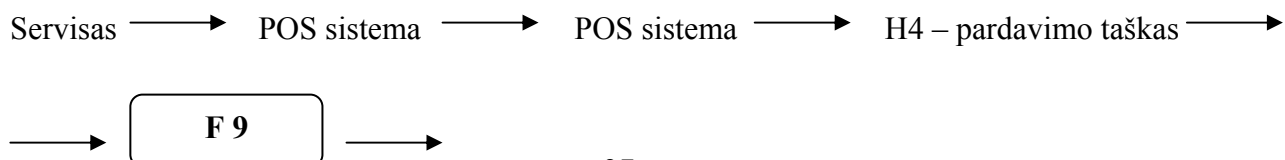
Kvito spausdinimas

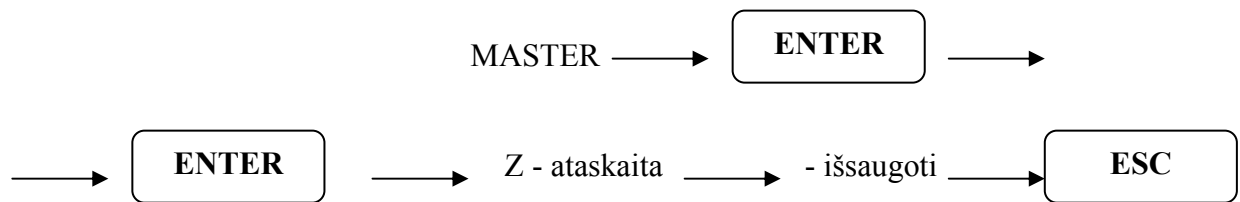

Kvito spausdinimas, atliekant daugybos funkciją

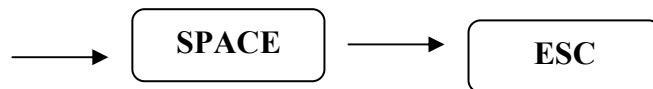
Z ataskaitos spausdinimas

Klaidų anuliavimas

POS sistema → H4 – pardavimo taškas → skenuojame → skenuojame →

Skenuojame tą prekę, kurią norime anuliuoti.

Prekių likučių ataskaita (nuskaitymas)

Statistika → statistika → einamieji prekių likučiai → visi →
 → nuskaitymas (spausdinti).

Praktinio darbo užduotis

Darbas kasos aparatais

Tikslai:

- žinoti darbo kasos aparatais taisykles;
- žinoti kasos aparato paruošimo darbui operacijas;
- mokėti aptarnauti pirkėjus;
- žinoti kasos aparato darbo pabaigos operacijas.

Darbo priemonės: kasos aparatai, raktai, juostos, KA eksploatavimo instrukcijos, prekių pavyzdžiai.

Metodiniai nurodymai: atidžiai atlikti praktinio darbo užduotis, pagalbos kreiptis į profesijos mokytoją.

Darbo eiga:

I. Paruošti kasos aparatą darbui:

- įjungti į elektros tinklą;
- atrakinti;

- įdėti juostas;
- spausdinti X ataskaitą;
- įdėti pinigus į kasą.

II. Klientų aptarnavimas:

- spausdinti kvitą;
- dauginti;
- taisyti klaidas;
- atlikti atsiskaitymą grynais ir kreditine kortele.

III. Darbo kasos aparatu pabaiga:

- išimti pinigus iš kasos;
- spausdinti Z ataskaitą;
- išimti iš kasos kontrolinę juostą;
- išjungti kasos aparatą;
- užpildyti kasos žurnalą;
- sutvarkyti darbo vietą.

Atsakyti į klausimus:

1. Kokių tikslų spausdinama X ataskaita?
2. Kokias ataskaitas klijuojame į kasos žurnalą?
3. Kaip taisomos klaidos kvituose?

Literatūra: Konspektas.

KASOS ŽURNALO UŽPILDYMAS

1. Juosta su dienos ataskaita įklijuojama į jai skirtą kasos žurnale vietą.

Iš dienos ataskaitos duomenys įrašomi į kasos žurnalą:

- į skiltį "**Data**" įrašoma ataskaitos spausdinimo data, kuri yra ataskaitos gale;
- į skiltį "**Dienos ataskaitos kvito Nr.Z - ataskaitos Nr.**" įrašomas ataskaitos kvito NR., kuris yra ataskaitos pirmoje eilutėje iš dešiniojo krašto (4 ženklai);
- į skiltį "**Nepanaikinamos atminties skaitiklio parodymai (GT)**" įrašomas skaičius, kuris ataskaitoje yra eilutėje, pažymėtoje "**BS**";
- į skiltį "**Realizacijos apimtis, LT**" įrašomas skaičius, kuris yra eilutėje "**B.APPYV.**";

- į skiltį "*Apyvarta, nuo kurios mokamas mokestis Nr.1, LT*" įrašomas skaičius, kuris yra eilutėje "*BNDR.SM*";
- į skiltį "*Mokesčio Nr.1 suma, LT*" įrašomas skaičius, kuris yra eilutėje "*SM.MOK*";
- į skiltį "*Apyvarta, nuo kurios mokamas mokestis Nr.2,LT*" įrašomas skaičius, kuris yra eilutėje "*BNDR.SM2*";
- į skiltį "*Mokesčio Nr.2 suma, LT*" įrašomas skaičius, kuris yra eilutėje "*SM.MOK2*";
- į skiltį "*Apyvartos, neapdėtos mokesčiu, suma, LT*" įrašomas skaičius, kuris yra eilutėje "*BNDR.SM5*";
- į skiltį "*Gauta suma dienos pradžioje, LT*" įrašomas skaičius, kuris yra eilutėje "*GAUTA*";
- į skiltį "*Inkasuota suma LT*" įrašomas skaičius, kuris yra eilutėje "*IŠMOKĖTA*";
- į skiltį "*Kasos likutis, LT*" įrašomas skaičius, kuris yra eilutėje "*GR.KAS*" (Dienos pabaigoje, prieš atspausdinant dienos ataskaitą Z režime, rekomenduojame atlikti visų pinigų išėmimą, žr.3.12 skyrių).

Pastaba.

1. Nepaminėtos kasos žurnalo skiltys yra nepildomos, nes kasos aparato dienos ataskaitoje duomenų jų užpildymui nėra.

2. Skiltyse "*Gauta suma dienos pradžiai*", "*Inkasuota suma*" ir "*Kasos likutis*" yra nurodytos dienos ataskaitos sumos tik grynujų pinigų.

Likusiose skiltyse yra sukauptos bendros grynujų pinigų, čekių ir suteikto kredito sumos.

Naudota literatūra

1. Klecovienė B. Kasininko vadovas. Vilnius. Agora. 2003.
2. Užuotienė J. Prekybos įranga. Vilnius. VKK. 2005.
3. LR Vyriausybės nutarimas Dėl kasos aparatų diegimo ir naudojimo tvarkos. Žin., 2005, Nr. 82-3522.
4. Macenienė Z. Kasos aparatų panaudojimas. Konspektas. Kaunas, 2003.